

Entrevista amb el vice-president de Rússia, Aleksandr Rutskoï

'Resultat, zero'

¿Es troba Rússia davant la misèria? ¿Hi ha amenaces d'explosions socials? ¿Es desfà la CEI? El vice-president de Borís Ieltsin, Aleksandr Vladímirovitx Rutskoï, 45 anys, ens parla de caos i de crisi a Rússia. Retreu al govern que hagi perdut el control de la reforma.

Aleksandr Vladímirovitx, està en perill Rússia?

—No cal dramatitzar. El garbuix en què ens hem ficat és conseqüència d'unes prioritats mal plantejades. La nostra reforma avança caòticament. Manca lògica i direcció. Però, situacions més dolentes ha viscut Rússia en la seva història.

—¿Quants compatriotes vostres opinen que l'amenaça d'avui és més greu que no en 1941, llavors de la invasió alemanya?

—Com a pragmàtic i optimista que sóc, d'una cosa estic ben cert: les dificultats d'avui, també les superarem. Tota nació té un dret sacrosant a la seva quota d'eixelebrats. N'hi ha pertot arreu. Alemanya, dues vegades l'han duta a la catàstrofe en aquest segle, però al final han vençut els de més seny. I avui els alemanys viuen bé. No serà diferent amb nosaltres.

—En aquests moments es constitueix un front de salvació nacional integrat per oficials, escriptors, generals del KGB, amb un programa xovinista. ¿Us en feu càrrec, d'aquestes rampellades patriòtiques, o es tracta d'una aliança de nazi-comunistes contra la democràcia?

—Que aquesta gent siguin patriotes és dubtós. No ofereixen res més que emocions. L'adhesió que professen a l'economia comunista és una bajanada, i la mania de veure pertot arreu maniobres d'enemics exteriors, una prova d'estúpidesa. Aquesta aliança d'ex-funcionaris del PC, marxistes-leninistes ortodoxos, monàrquics, pseudo-patriotes i un sector socialment degradat de la població és un poti-poti estranyíssim. Durant decennis s'han aferrissat a anihilar-se els uns als altres i ara, de cop i volta, avancen units sota la bandera del patriotisme. ¿Contra qui, a veure?

—Contra el govern i la reforma, per la renaixença de l'imperi rus.

—Bé, aquests autoanomenats patriotes no deixen d'explotar un malestar molt real. Desgraciadament, el govern no ha trobat fins ara una posició convincent, quan resulta que ha d'explicar-se i fer entendre la reforma. Si vol guanyar adeptes, ha de saber molt bé què fa.

—Heu avisat sovint que els ciutadans només respecten el poder que compleix els seus compromisos. ¿Doncs, on paren ara les promeses de Borís Ieltsin, de millorar les condicions de vida per a aquesta tardor?

—Eren, sobretot, promeses del govern. A l'executiu, li podem retreure que no sàpiga distingir un assaig de laboratori d'una reforma econòmica amb persones vives d'un país immens. No podem pas donar al president la culpa de tot, però sí que és ell qui ha de decidir sobre la marxa les correccions oportunes i la composició del govern.

—¿Com hi posaríeu remei?

—Mai fins ara un estat no havia hagut d'aplicar unes reformes alhora econòmiques i polítiques de tanta magnitud. Per això ja fa un any que recomano d'establir prioritats, d'impulsar la reflexió empresarial i un comerç independent, tant en el marc de la producció i dels serveis com de l'agricultura. Només així sorgirà la propietat privada i, amb ella, una classe mitjana que no es mogui per consignes sinó per voluntat de guany. Quan tinguem aquesta nova classe de propietaris, i hàgim esbandit aquest tou de paràsits, s'hauran acabat els nazi-comunistes.

—¿Quant de temps pot durar un govern que s'equivoca de previsions i que perpetra, com vau criticar una vegada, un "genocidi econòmic" contra el seu propi poble?

—Segurament que no gaire, si no s'està ben aviat de fer experiments i no es deixa guiar pel seny i per gent competent i experimentada. De fet, el president ja ha decidit algunes correccions i ha cridat al

gabinet homes d'experiència provada.

—Com a experts en economia de mercat, no és pas que aquests novells s'hagin destacat gaire; entre ells hi ha antics directors de grans empreses estatals.

—I els altres que hi ha al govern, ¿que potser en tenen gaire, d'experiència de mercat? Tampoc no podem entaforar tothom en un pou de gel i pensar que només els supervivents s'adaptaran a l'economia de mercat. Així no es pot planificar una política reformista. He combatut sense reserves la llibertat de preus, que només ha servit per a reforçar el monopoli, per a acabar d'arruïnar l'economia i per a depreciar el ruble encara més. Els preus es descontrolen i el nivell de vida baixa —especialment i de pressa entre els socialment febles—. Però és que ja era previsible, això que els macroeconomistes ens han engiponat. ¿Com pot haver-hi llibertat de preus, quan l'estat és l'únic amo i senyor de tota la indústria?

—¿Us dieu liberal i no pareu de pugnar un poder fort. ¿Cal que es preparin per a un retorn de Rússia a l'autoritarisme, els vostres veïns d'Occident?

—No podem confondre poder fort amb dictadura o autoritarisme. Un estat és fort quan pot garantir que tothom és igual davant la constitució i la llei; quan s'hi fan complir les lleis; quan només els representants democràticament elegits adopten decisions polítiques. També és aquesta, d'altra banda, la condició més important d'una estabilitat extrapolítica, fins i tot a Occident. Avui Rússia no té vel·leitats polítiques de cap mena. Però els interessos del nostre estat, amb més de mil anys d'història, s'han de defensar amb energia i nitidesa, fins i tot de cara enfora.

—De totes maneres, es multipliquen els indicis d'un procés d'enduriment: la pèrdua d'independència amenaça les publicacions que critiquen el govern; Mikhaïl Gorbátxov es veu privat de viatjar a

l'exterior. L'ex-funcionari del Comitè Central, Valentin Falin, citat pel tribunal constitucional, és retingut durant hores abans de tornar a Alemanya. ¿Es concilia gaire tot això amb els principis d'un estat de dret?

—Llibertat d'expressió en una democràcia no vol pas dir que hom pugui difamar els representants de l'estat ni predicar la caiguda dels homes constitucionalment elegits. La provocació que practiquen moltes de les nostres publicacions és, i molt, matèria de tribunals. Quant a Gorbaxov: tot ciutadà ha de poder entrar i sortir lliurement del país, si no ha delinquit. Tampoc al vostre país ningú no gosaria ignorar una citació del tribunal constitucional, independentment del càrrec que exerceixi.

—*Des d'aquest estiu formeu part de la direcció d'una "Unió Cívica" en què el vostre Partit Popular de la Rússia Lliure s'ha fusionat amb una associació de directors d'indústria i amb un altre partit de centre. ¿Fins a quin punt abona Borís Ieltsin encara aquesta aliança?*

—La Unió Cívica sempre ha deixat clar des de la seva fundació que no vol ser una oposició, sinó un moviment públic que asseguri les reformes del president. És una força liberal que se situa enmig dels extremistes d'esquerra i de dreta que, plegats, abocarien Rússia a l'anarquia.

—*"Els xicotets dels calçons rosats", com els satiritzàveu, val a dir, la gent que formen l'equip del cap de govern, Gaidar, ¿no van passant també de mica en mica cap a l'oposició?*

—És el govern mateix qui es crea l'oposició amb le seves pròpies mans. Però ha d'entendre que, en aquest complicat procés reformista, no posseeix pas el monopoli de la veritat. I ha d'aprendre a respectar tant la manera de veure dels altres —Parlament, partits—, com els interessos del poble. Gràcies a Déu, el cap de govern en funcions, Iègor Gaidar, ja ha començat a adonar-se'n.

—*A l'agost del 1991 Parlament, president i govern de Rússia encara estaven units en la lluita contra els sediciosos. ¿Què és el que s'ha espatllat des de llavors?*

—D'ençà de la victòria sobre els sediciosos, intrigues i oposicions polítiques han desballestat aquella col·laboració mútua. Hem de retrobar punts de contacte i interessos comuns, altrament perilem de perdre el control dels esdeveniments socials i polítics.

—*¿En teniu alguna solució, al respec-*

te, vos i la vostra Unió Cívica?

—El fet ens preocupa molt de debò. En tot cas, res de tornar a un sistema de jerarquia elitista, perquè caminar vers al passat no té cap perspectiva.

—Això de corregir la reforma i de propugnar un estat fort ¿no és una forma de desentendre's de l'economia de mercat?

—De cap de les maneres. Però cal avançar-hi pas a pas, per evolució, no amb una mena de teràpia de xoc que podria matar el pacient. És tacta de tenir en compte la mentalitat de la nostra gent, les nostres possibilitats econòmiques, la interdependència tradicional entre les repúbliques de l'ex-Unió Soviètica. Econòmicament, la Unió no deixava de ser una gran vaca de llet que es peixia a Rússia, però que munyien les altres repúbliques...

—...Aquestes repúbliques no ho veuen ben bé així.

—Rússia és, amb comptadíssimes excepcions, l'única proveïdora de primeres matèries al que ara són aquests estats sobirans. Si demà exigíssim que ens les paguessin als preus de mercat habituals i introduíssim controls d'exportació, Rússia, rai, poc necessitaria cap ajuda exterior.

—¿És amb aquest garrot que Rússia menaça els dissidents?

—No, em sembla correcta l'actitud del nostre president, quan continua subministrant primeres matèries a les Repúbliques de la CEI.

—Us agrada invocar el famós primer ministre rus, Stolypin, que sota l'últim tsar defensava reformes econòmiques i un govern autoritari. ¿Què us fa creure en un èxit tardà del sistema de Stolypin en les condicions d'avui?

—La fórmula de Stolypin: "reformes liberals i poder fort", l'he proposada a la Unió Cívica com a línia d'orientació política perquè estic plenament convençut que el pas del totalitarisme a una societat pluralista i democràtica només és possible quan és un trànsit controlat. La condició és l'imperi de la llei, que només un estat fort pot garantir en un país tan immens com aquest.

—Stolypin va fracassar i en 1911 l'assassinaven.

—Stolypin no se'n va sortir perquè no reeixí a formar aquest govern fort. La situació de llavors era molt semblant a la d'ara; menxevics, bolxevics, socialistes revolucionaris, monàrquics, cadets: tots lluitaven pel poder, i entre aquests extremistes d'esquerra i de dreta el mig s'anava debilitant cada cop més. Afegim-hi, a

sobre, que el tsar Nicolau II era un monarca de caràcter extremadament dèbil. (Assenyalant el retrat de Pere el Gran, que penja darrere el seu escriptori.) Aquest home, en canvi, va tirar endavant les seves reformes i convertí Rússia en una gran potència, amb la qual, finalment, tothom va haver de comptar.

—De la grandesa de Rússia, sembla que avui la majoria de ciutadans se'n xauti. Suborn i corrupció són l'únic lubricant de l'economia que resta.

—Ben al contrari. Tot ciutadà amb una mica d'amor propi sap que només té aquesta sola pàtria. Desgraciadament, hi ha una minoria inconscient, que només té rubles i dòlars al cap i que tant se li'n dona. És aquesta gent que organitza la corrupció.

—Acabeu de rebre de Ieltsin poders per a lluitar contra la corrupció i el delictes organitzat. ¿Quin és el pla de campanya del general Rutskoi?

—Ara com ara no hi ha cap definició legal de corrupció, i cal posar-hi remei rapidíssimament. També volem endurir el dret penal existent. Els òrgans que garanteixen la legalitat necessiten més suport: cal dotar, formar i pagar millor policies, jutges i fiscals.

—Un treball d'Hèrcules semblant, ja us el va confiar Borís Ieltsin aquesta primavera, el de sanejar l'agricultura russa. ¿Quan serà capaç de tornar-se a alimentar, Rússia?

—En primer lloc, no podem rebentar absurdament cooperatives i béns de l'estat. També jo vull una agricultura privada, però hem de veure la realitat: Avui hi ha a Rússia 132.000 empreses privades. Per refer-les de debò, a preus d'avui, caldria invertir uns 30 milions de rubles per granja; tot plegat, uns 4 bilions, i això supera actualment les nostres possibilitats.

—Llavors, ¿què? ¿Anar comprant cereals a l'estranger?

—No, reduir pèrdues, que en molts productes agrícoles quasi pugen a la meitat.

—Aquesta baixada de collites, de transport i de dipòsits, ja havien provat debades d'aturar-la tot un seguit de secretaris agrícoles del Partit Comunista.

—Amb consignes i gent manant, tampoc no hi havia manera de sortir-se'n. Contenció i disciplina només s'imposen amb un nou sistema financer. La deixadesa ha de tenir una penalització monetària; és així que s'acabarà, i de pressa. Aquí, la funció decisiva, l'han d'exercir nous bancs agrícoles, que prestin contra

hipoteca de la propietat i que exigeixin el rendiment dels crèdits concedits. I abans que això no s'implanti, passaran ben bé cinc anys almenys.

—Com si Rússia no en tingués prou de tenir amenaçat l'abastament i l'estabilitat interior, els conflictes ètnics no paren de provocar Moscou. ¿Quant de temps podreu evitar encara una guerra oberta?

—Guerra, és una paraula molt grossa i dolenta. El que avui es produeix, posem per cas, al nord del Caucas és simplement desordre. Tenim una constitució i un tractat federatiu, però alguns grupúsculs polítics es pensen que en poden prescindir. La il·legalitat s'ha introduït a Txetxènia, i ara el bacil s'instal·la a la república veïna dels Kabardins i dels Balkars. Aquesta infecció s'ha de tallar immediatament, si cal amb una bona dosi d'antibiòtics, abans que contamiï tot l'organisme.

—¿Fins i tot amb força militar?

—Amb la duresa de la llei.

—¿Esteu d'acord amb el ministre de Defensa rus, Pàvel Gràtxov, partidari d'enviar tropes onsevulla que perilli "l'honor i la dignitat de la població russa"?

—Una cosa així, no la hi he sentit dir mai. Però no es pot tolerar que ningú violi els drets humans. Només l'any passat, se'n vingueren a Rússia 750.000 refugiat, que havien perdut feina i casa qui sap on, o que n'havien estat foragitats. Algú s'ha de fer responsable de tanta malvestat; cap estat civilitzat no pot tolerar-ho, això.

—¿Intervindríeu en un estat veí?

—Jo sóc partidari del diàleg polític i contrari a l'ús de la força. Però si no funciona, cal pensar en sancions econòmiques rigoroses.

—Penseu en Estònia.

—Allà, a més del 30% de la població, la russa especialment, li neguen els drets civils més elementals. Al costat, hi ha exemples d'una actitud civilitzada envers les minories, com ara Lituània, on tothom pot adquirir la nova ciutadania.

—En el conflicte entre Geòrgia i Abkhàsia Rússia es troba, també, cada vegada més impotent. D'una banda, el nou president georgià, Xevarnadze, promet ajuda per a preservar la integritat territorial; d'una altra, guerrillers del Caucas septentrional rus participen en el trossejament de Geòrgia.

—No es pot confondre sobirania amb bandositat, sigui del bàndol que sigui. L'actitud de Rússia és clara: tot poble té dret a l'autodeterminació, però no a preu

“Mai fins ara un estat no havia hagut d'aplicar unes reformes alhora econòmiques i polítiques de tanta magnitud”.

ARXIU

de sang ni d'asservir un altre poble.

—Aquesta retòrica de la moderació ja no fa cap efecte. ¿De pràctic, què proposeu?

—La pau a Geòrgia es restabliria fàcilment si georgians, ossetins i abkhazos poguessin pactar un concepte federatiu i un corpus de drets fonamentals garantits.

—Geòrgia no pertany a la CEI, però al Tadjikistan, que sí que hi pertany, a penes sí es pot dir que n'hi hagi de pau —per no dir res d'una guerra que ja fa cinc anys que dura entre azerbaitjanesos i armenis—. ¿Sobreviurà la CEI?

—Tot va de qualsevol manera, sense sistema ni coordinació ni òrgans executius. Ara com ara la CEI només és una empresa que no para de sumar zeros i, per tant, no té res d'estrany que el resultat sigui també zero.

—¿Massa caos, massa poc ordre?

—Sí, i, a sobre, aquesta moda de donar la culpa de tot als russos. Els pobles de Rússia, com tot els altres, van haver d'aqu Coastar moltes coses dins l'ex-Unió Soviètica. Ara ha arribat l'hora que tothom pot ser lliure i franc. Si aprofitem aquesta oportunitat, l'ordre i la pau s'imposaran.

—¿No lamenteu avui que l'última

temptativa de Gorbaxov per a salvar la Unió se n'anés en orris?

—Certament, va ser una llàstima. Si haguessim reeixit a passar de la vella Unió Soviètica a un estat federatiu, s'haurien evitat moltes coses que avui ens amenacen: rius de refugiats, vessament de sang, guerra civil. Vet aquí què passa quan hi ha massa gent que es pensen que poden arribar al poder.

—¿No va actuar amb prou decisió Gorbaxov?

—Sempre vacil·là, les seves propostes eren de qui vol i dol. Vet aquí el resultat d'aquest maleït populisme que vol fer tot-hom content.

—Si Borís Ieltsin es trobés incapacitat durant un temps més aviat llarg, vos seríeu l'home més poderós de Rússia. ¿Tindríeu prou marge de maniobra per a imposar altres accents polítics?

—El president és el president, i és ell qui decideix les línies d'orientació. La política del president, em sembla correcta. Alterar-ne i controlar-ne l'execució em sembla un error total. Per això mateix no voldria haver de pensar públicament en la possibilitat d'una incapacitat de Borís Nikolàievitx. No fóra decorós.

—¿Què us uneix a Ieltsin: l'amistat o uns objectius polítics?

—És el polític amb més experiència; he après molt d'ell. Provo de fixar-me en tot i d'analitzar-ho de seguida. Moltes coses queden, d'altres en prescindeixo. Les nostres relacions es basen en un respecte mutu, si bé amb matisos...

—... ¿com ara?

—Com a oficial opino que una ordre s'ha de complir, sigui bona, sigui dolenta. Però, els aviadors també tenim un principi molt clar: abans d'actuar cal pensar-s'hi bé, si no pots acabar esclafat a terra.

—Si els vostres partidaris, al final del mandat de Ieltsin, us nomenessin successor seu, ¿us avindríeu a acceptar el càrrec?

—Ja ho veurem quan hi serem. Ara tinc 45 anys i molt de temps al davant. Si sóc vice-president quatre anys més, en tindrè 49. I si encara hagués de passar cinc anys més en aquest càrrec, tot just en tindria 54. ¿I què són 54 anys per a un polític?

—Senyor vice-president, gràcies per l'entrevista.

©Der Spiegel
Traducció: J. C.